

Motion

1982/83: 2273

Alf Wennerfors m. fl.

Utveckling i Norrbotten (prop. 1982/83: 120)

Inledning

Regeringens Norrbottensproposition skall ses mot bakgrund av Sveriges utomordentligt allvarliga ekonomiska läge. De djupgående strukturproblemen och bristen på rörlighet i ekonomin ökar så länge de grundläggande obalanserna inte angrips. Den av regeringen hittills förda ekonomiska politiken är emellertid av traditionellt socialdemokratiskt märke med fortsatta skattehöjningar, växande offentlig sektor samt större bidrag och subventioner till enskilda och näringsliv. Detta skadar tillväxtkrafterna i ekonomin och i samhället som helhet. Enskilda människor och företag pressas hårt av åtstramningen. Därmed uteblir också det "ekonomiska lyft" som regeringen så ofta talar om. Den stora devalveringens effekter, som skulle utgöra grunden för ekonomisk återhämtning, äts till stor del upp av för stora lönekostnadsökningar, skatte- och arbetsgivaravgiftshöjningar och, sedan devalveringen vidtogs, anpassningsåtgärder på viktiga svenska exportmarknader.

Om Sverige skall ha en rimlig möjlighet att åter få en ekonomi i balans krävs bl. a. att näringslivets relativa kostnadsläge väsentligt förbättras. Vi har därför konsekvent sagt nej till regeringens förslag om ökade pålagor på näringslivet. Under innevarande riksmöte har vi således avvisat förslag om höjda arbetsgivaravgifter på sammanlagt 2,65 %, utdelningsskatt, vinstskatt, elenergiskatt m. m. Vår politik hade med andra ord generellt förbättrat näringslivets konkurrenskraft. Detta hade givetvis också kommit det norrbottniska näringslivet till del.

Inför 1982 års val presenterade socialdemokraterna en utvecklingsplan för Norrbotten. Planen hade utformats i samarbete mellan den centrala partiledningen och socialdemokraterna och LO i Norrbotten. Föreliggande proposition är ett försök från regeringens sida att infria de förväntningar som vallöftet väckte. Utvecklingsplanen har därvidlag blivit alltför styrande. Vissa av propositionens förslag har uppenbart som enda motiv att de skall kunna härledas från planen. Resultatet har blivit att propositionen till stor del blivit en vag och allmänt hållen förslagskatalog, vars detaljer ännu är höljd i dunkel.

Att det allmänna ekonomiska läget påverkar också Norrbottens näringsliv är en självklarhet. Regeringens förslag till bransch- och företagsvis begränsade sänkningar av arbetsgivaravgifterna är, trots dess i grunden positiva karaktär, därför inte en tillräcklig stimulans för företagen i Norrbotten för att den negativa utvecklingen skall kunna brytas.

Den avtagande positiva devalveringseffekten påverkar LKAB:s möjligheter att fungera som ekonomisk motor i Norrbotten. Norrbotten har också en ovanligt hög andel av sysselsättningen inom den offentliga sektorn. Detta begränsar ytterligare devalveringens effekter för Norrbotten, men också effekterna av kostnadsänkande åtgärder riktade mot näringslivet.

För att ge full effekt åt arbetsgivaravgiftssänkningar måste den ekonomiska politiken för landet som helhet läggas om. De tillväxtskapande drivkrafterna i ekonomin behöver stimuleras. Den fortgående ökningen av underskotten måste brytas. Den förbättring av konkurrenskraften som en sänkning av arbetsgivaravgifterna ger måste dessutom komma hela Norrbottens näringsliv till del. Rörligheten i det ekonomiska livet och på arbetsmarknaden i Norrbotten måste öka. De små och medelstora företag som via olika kanaler socialiserats, t. ex. via verksamheten i Regioninvest i Norr AB, måste snarast återgå i privat ägo. Ett villkor för en bättre utveckling i Norrbotten är att den enskilda sektorns andel av produktion och sysselsättning växer i förhållande till den offentliga sektorn och de statliga företagen.

Om den enskilda sektorn skall kunna expandera är det nödvändigt att ansträngningarna inriktas på verksamheter som i huvudsak ligger utanför de traditionella basnäringarna. Som exempel kan nämnas data- och elektronikområdet. Även den privata tjänstesektorn har förutsättningar att expandera.

Lönebildningen och lönekostnaderna har avgörande betydelse för sysselsättning och företagande i Norrbotten under de kommande åren. En fortsatt lönestelhet utan anpassning till olika företags, branschers och regioners lönebetalningsförmåga minskar förutsättningarna för en positiv sysselsättningsutveckling. Många viktiga jobb och företag i Norrbotten torde ha offrats på den solidariska lönepolitikens altare under årens lopp. Ansvar för att detta inte fortsätter vilar tungt på arbetsmarknadens parter i kommande års avtalsförhandlingar.

Ungdomens situation är särskilt svår i Norrbotten p. g. a. bristen på ingångsjobb i det norrbottniska näringslivet. Detta beror i viss utsträckning på den extremt svåra arbetsmarknadssituationen i länet, men kan också förklaras av samma faktorer som är grunden till ungdomens svårigheter på arbetsmarknaden i Sverige som helhet: höga ingångslöner, arbetsmarknadslagstiftningen och brister i yrkesutbildningens organisation. Många ungdomar i Norrbottens inland, som vill skaffa sig en yrkesutbildning tvingas göra detta långt hemifrån och med liten chans att kunna återvända och få jobb i företag på hemorten.

Moderata samlingspartiets förslag till lärlingsutbildning skulle rejält förändra den nuvarande situationen och öppna nya vägar till utbildning och jobb för Norrbottens ungdomar.

Det är betecknande att den region i landet som idag har den i särklass

högsta andelen anställda inom statlig industri och annan offentlig verksamhet också brottas med de största problemen. Frånvaron av en dynamisk enskild sektor har varit hämmande på utvecklingen i Norrbotten och starkt bidragit till de nära nog kroniska sysselsättningsproblemen. Den mycket snabba tillväxten av statens, landstingens och kommunernas verksamhet är resultatet av 1960- och 1970-talens omfattande selektiva stödpolitik. Att ha jobb i offentlig regi har alltid betraktats som en extra trygghet, särskilt i Norrbotten. De stora underskotten i den offentliga sektorn gör emellertid att situationen i dag är radikalt annorlunda. Tryggheten för dem som arbetar i offentlig tjänst är inte längre lika självklar, eftersom det är ett överlevnadsvillkor att vi sparar kraftigt för att minska underskotten i den offentliga ekonomin och för att återvinna ekonomisk balans. Landsting och kommuner i Norrbotten kan inte fortsätta att växa som tidigare. Därför är det särskilt nödvändigt att understödja tillväxten i den enskilda sektorn med generellt verkande arbetsgivaravgiftssänkningar, som baseras på en ekonomisk politik som syftar till tillväxt och fler arbetstillfällen i befintliga och nya företag. Den alternativa ekonomiska politik som förespråkas av moderata samlingspartiet finns redovisad i partimotionen 1982/83: 2107.

Den selektiva stödpolitiken

I propositionen konstaterar regeringen utan omsvep att den selektiva stödpolitik som bedrivits i Norrbotten i grunden har misslyckats. Trots miljardsatsningar på selektiv arbetsmarknads- och regionalpolitik har den negativa sysselsättningsutvecklingen fortsatt. Resultatet är djupgående strukturella sysselsättningsproblem, en mycket stor offentlig sektor och en sviktande tilltro bland norrbottningarna till den centralt styrda subventionspolitiken.

Marknadsekonomins möjligheter att fungera i Norrbotten har snabbt försvagats. Den del av det enskilda näringslivet som inte kommit i åtnjutande av stödpengar har lidit stora förluster. Många arbetstillfällen och företag har försvunnit på grund av snedvridna konkurrensförhållanden och konstlad lönebildning. Stödpolitiken har också resulterat i en ensidig näringslivsstruktur med olyckliga låsningar till basindustrin, en osedvanligt hög andel – direkt och indirekt – sysselsatta inom den offentliga sektorn samt en utomordentligt svag arbetsmarknad inom övrig tillverkningsindustri och inom den privata tjänstesektorn.

Det är glädjande att socialdemokraterna äntligen är beredda att, om än i starkt begränsad utsträckning, pröva generella insatser för att försöka ändra utvecklingen i Norrbotten. Det hade dock varit bättre om regeringen tagit steget fullt ut och växlat över från selektiv arbetsmarknads- och regionalpolitik till generella insatser i större skala. Moderata samlingspartiet har länge förordat en sådan kursändring, senast i motionerna 1982/83: 2107, 343 och 1594 till årets riksmöte.

Den generella politikens fördelar

Fördelarna med en generell arbetsmarknads- och regionalpolitik borde efter det senaste årtiondets utveckling i Norrbotten vara uppenbara för samtliga partier.

Generella insatser medför att även företag utan problem kan växa utöver sina tidigare möjligheter. Den privata tjänstesektorn kan utvecklas snabbare, vilket är betydelsefullt från sysselsättningssynpunkt. Möjligheterna att starta nya företag förbättras väsentligt om de totala kostnaderna sänks. De konkurrenssnedvridande effekter som följer i spåren av selektivt företags- och sysselsättningsstöd undviks. Arbetstillfallen, som annars riskerar att konkurreras ut i ett företag som ett resultat av stöd till ett annat företag i samma bransch, kan därmed bibehållas.

Den största fördelen med generellt inriktad arbetsmarknads- och regionalpolitik är att den bygger på de marknadsekonomiska förutsättningar som måste finnas för att vi skall kunna skapa tillväxt. Politikernas och den offentliga byråkratins ofta felaktiga prioriteringar måste ge vika för beslutsprocesserna på marknaden och i företagen. Där finns kunskap och kompetens och därför också grundläggande förutsättningar för själva beslutsfattandet. De enskilda företagen måste ges möjlighet att investera och växa på marknadsekonomins grund i stället för på politikernas och byråkratins villkor. Möjligheterna att bryta Norrbottens negativa utveckling blir då väsentligt större.

Kommunikationer

En upprustning av de mindre länsvägarna i Norrbotten liksom en förstärkning av de lågtrafikerade grusvägarnas bärighet ökar skogsindustrins möjlighet att få ut mer råvaror ur skogen.

Riksvägen Kiruna—Narvik öppnades sommaren 1981 för trafik fram till riksgränsen. För att underhålla och hålla vägen farbar även under vinterhalvåret är byggandet av en ny vägstation i Abisko angelägen. Vi biträder mot denna bakgrund regeringens förslag på dessa två punkter.

Malmbanan

SJ har vid flera tillfällen under de senaste åren erhållit särskilda anslag för att genomföra sysselsättningsfrämjande investeringar i Norrbotten. Regeringen föreslår nu ytterligare investeringar för att bl. a. höja malmbanans standard och därmed öka LKAB:s konkurrensförmåga.

I årets budgetproposition föreslår kommunikationsministern att malmbanan skall överföras från affärsnätet till det ersättningsberättigade nätet. Detta medför att framtida investeringar i malmbanan måste övervägas extra omsorgsfullt, eftersom de satsade medlen inte tillförs statskapitalet. SJ behöver varken avskriva eller förränta de investerade medlen. SJ ges på

detta sätt ekonomisk ersättning för driften av banan under det kommande budgetåret, motsvarande ungefär 100 milj. kr.

Vi biträder regeringens förslag beträffande särskilda järnvägsinvesteringar i Norrbotten. Vi förutsätter dock att dessa görs i företagsekonomiskt motiverade projekt, så att kostnadsutvecklingen på malmbanans tjänster kan dämpas.

I proposition 1981/82: 32 föreslog den dåvarande regeringen att staten under åren 1982–1984 skulle lämna LKAB en samhällsekonomiskt motiverad fraktnedsättning. Den totala fraktnedsättningen föreslogs till 350, 150 resp. 100 milj. kr. för åren 1982, 1983 resp. 1984. I motion 1981/82: 101 godtog moderata samlingspartiet anslaget för 1982. Beträffande anslagen för de kommande åren ville vi avvakta det utredningsarbete beträffande möjligheterna att skapa rationellare och billigare malmtransporter, vilket utfördes av LKAB, NSB och SJ.

I motionen redogjorde vi för vår principiella syn på malmbanans framtid. Malmbanan måste i huvudsak ses som en lösning på de lappländska gruvfältens transportbehov. SJ bör därför dela ansvaret för malmbanan med malmproducenterna och de norska statsbanorna. Ett gemensamt företag mellan dessa tre parter skulle skapa förutsättningar för ett rationellare och billigare transportsystem.

Det fraktavtal som i dag gäller mellan LKAB och SJ löper ut vid årskiftet 1983/84. Avtalet är redan uppsagt. Förhandlingar om ett nytt avtal pågår.

Det idag gällande avtalet utgår från en rad förutsättningar som förändrats under dess löptid. Enligt vår uppfattning finns det med de nya förutsättningarna möjligheter för LKAB att få ett förmånligare avtal för nästa avtalsperiod.

Det nu gällande avtalet utgår från förutsättningen att malmbanan tillhör a-nätet. Överföringen till e-nätet vid halvårsskiftet innebär, som tidigare nämnts, ekonomiska fördelar för SJ.

Avtalet uppges stipulera en nedre gräns för frakterna på 20 miljoner ton per år. När SJ i år beräknas frakta 10–12 miljoner ton tvingas LKAB att betala lika mycket som om SJ fraktade 20 miljoner ton. För SJ är kostnaderna självfallet lägre vid den lägre fraktvolymen.

Utifrån de nya förutsättningar som kommer att råda för malmbanan under 1983 – vilka bl. a. innebär ett ekonomiskt stöd till SJ, inklusive nya investeringsmedel, på uppskattningsvis 150 milj. kr. – finner vi det naturligt att LKAB vid förhandlingarna om ett nytt avtal ges viss rabatt på det gällande avtalade priset för 1983. Trots detta kommer ytterligare bidrag för transporter på malmbanan att bli nödvändiga. Vi föreslår därför att riksdagen i förhållande till budgetpropositionen anvisar ytterligare 290 milj. kr.

Kiruna flygplats

Vi avvisar regeringens förslag beträffande investeringar i Kiruna flygplats på 11 milj. kr. Eventuella investeringar i flygplatsen bör göras med luftfartsverkets ordinarie medel.

†1 Riksdagen 1982/83. 3 saml. Nr 2273

Utbildning och forskning

Möjligheterna att långsiktigt förbättra näringslivet i Norrbotten konkurrensförmåga är till stor del beroende av den kompetens företagen kan tillföras. Insatser på utbildnings- och forskningsområdet spelar därvid en väsentlig roll. De förslag regeringen nu lägger fram är emellertid knappast av den karaktären att de i någon större utsträckning kan förväntas bidra till en mer positiv utveckling för länet. Flera förslag är ännu inte tillräckligt beredda och några verkar framtagna endast i syfte att kunna påvisa försök till initiativ över huvud taget.

Insatser inom utbildning och forskning ger sällan resultat förrän efter relativt lång tidsrymd. Att i all hast – och i en särskild proposition som utarbetats vid sidan om den sedvanliga budgetbehandlingen – lägga fram utbildningspolitiska förslag, särskilt ägnade att stödja näringslivet i Norrbotten, inger inte något större förtroende för regeringens förmåga att värdera och prioritera önskvärda förbättringar eller förändringar inom det utbildningspolitiska området.

Gymnasieutbildning

I syfte att "genom yrkesutbildning trygga tillgången på kompetent personal till näringslivet" föreslår regeringen att det stimulansbidrag per nyinrättad plats inom industri- och hantverksutbildningar inom gymnasieskolan som uppgår till 6000 kr. för kommunerna i Norrbotten skall utgå även för andra årskursen, dvs. uppgå till sammanlagt 12 000 kr. per nyinrättad plats. Regeringen räknar med en merkostnad på 480 000 kr., dvs. ytterligare 80 elever. Stimulansbidraget motiveras främst av de kostnader för investeringar i lokaler som de berörda utbildningarna medför.

Det är önskvärt att industri- och hantverksutbildningen ges en hög kvalitet. För att detta skall ske krävs ett nära samarbete med regionens näringsliv. Möjligheterna till företagsförlagd utbildning, t. ex. i form av s. k. inbyggd utbildning, måste tas tillvara. Det av oss föreslagna lärlings-systemet (se bl. a. motion 1982/83: 343) skulle också för Norrbottens del innebära uppenbara fördelar.

Regeringens förslag är mot denna bakgrund otillräckligt. Ett minimikrav är att det av regeringen föreslagna utökade stimulansbidraget till kommunerna i Norrbottens län också får utnyttjas för nuvarande lärlingsutbildning.

Ett särskilt försök i Södermanlands, Västernorrlands och Jämtlands län har satts igång i avsikt att få fram högre specialkurser med inriktning mot regionens arbetsmarknad. Regeringen föreslår nu att försöksverksamheten också skall gälla Norrbottens och Västerbottens län. Vi har svårt att se behovet av nya högre specialkurser som speciellt riktar sig mot Norrbottens nuvarande och tyvärr krympande arbetsmarknad. Försöksverksamheten bör i stället syfta till att tillföra näringslivet i Norrbotten sådan

kompetens som idag saknas, t. ex. inom data- och elektronikområdena. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna.

Utbildning inom arbetsmiljöområdet

Så sent som i 1983 års budgetproposition avstyrks att en särskild arbetsmiljölinje inrättas vid högskolan i Luleå, både på grund av de höga kostnaderna och det föreslagna utbildningsinnehållet.

I rådande statsfinansiella läge måste varje av de få tillkommande utgiftsposter det kan bli frågan om noggrant prövas mot andra förslag. Vi anser inte att en ny arbetsmiljöutbildning kan sättas före t. ex. en förbättrad ekonom- eller ingenjörutbildning. Ytterligare förbättringar av utbildningen på arbetsmiljöområdet bör i första hand tillgodoses inom ramen för enstaka kurser.

De samhällsvetenskapliga och tekniska fakulteterna

Regeringen konstaterar att det fordras en långsiktig planering och uthållighet i medelstillelningen för att bygga upp kompetens inom nya forskningsområden. Därför föreslås bl. a. anslag som skall räcka för en längre tidsperiod.

Vi välkomna regeringens nyvunna insikt om forskningens planeringsproblem. Moderata samlingspartiet har under en följd av år krävt att riksdagen fattar beslut om att för forskningen skall gälla treåriga planeringsramar. Detta har avvisats av riksdagen. Vi finner inte något skäl att särbehandla högskolan i Luleå i detta avseende. Vi förutsätter att regeringen senare kommer att lägga förslag om förändrade planeringsrutiner för hela forskningsområdet. I avvaktan härpå bör högskolans i Luleå anslagskrav behandlas i den sedvanliga budgetprocessen.

Kiruna geofysiska institut

I propositionen konstateras att tillämpning och produktutveckling av grundforskningsresultat inom det lågfrekventa ljudområdet redan givit upphov till industriprodukter och sysselsättning. Skäl talar för att Kiruna geofysiska instituts resurser avpassas så att det blir möjligt att tillgodose sektoriella och industriella önskemål om tillämpad forskning och produktutveckling i anslutning till den grundforskning som bedrivs vid institutet.

Förutsättningen måste emellertid vara att arbetet leder till produkter som kan förväntas bli kommersiellt gångbara. Kostnaderna för den tillämpade forskningen och produktutvecklingen bör tas med i kalkylen, på samma sätt som sker vid annan liknande verksamhet.

Vi anser att institutet skall ges möjlighet att anställa den ytterligare personal och skaffa den utrustning som behövs för ändamålet, men att detta skall bekostas via den uppdragsverksamhet institutet åtar sig. Några anslagshöjningar via statsbudgeten torde därför inte erfordras.

Byggnadsarbeten

Vi är inte nu beredda att ta ställning till de förslag till byggnadsarbeten som läggs fram i propositionen. Vi anser det dock väsentligt att lokaler för externt finansierad forskning säkerställs. Detta bör i första hand ske genom att befintliga lokaler utnyttjas. Om detta inte är möjligt bör regeringen återkomma till riksdagen med ett specificerat förslag till nödvändiga byggnadsarbeten. Vad gäller lokaler för arbetsmiljöutbildningen hänvisas till vad som ovan sagts.

Arbetsmarknadspolitik

Betydande insatser har gjorts för att stödja sysselsättningen i Norrbotten. Inte mindre än 15 miljarder kronor har under 1970-talets andra hälft slussats in i länet i skilda former av statligt stöd. Norrbotten, med 3% av landets befolkning, har under denna tid erhållit ca 15% av det totala statliga stödet. Detta betyder ca 90 000 kr. per yrkesverksam invånare jämfört med ca 25 000 kr., som är riksgenomsnittet.

Det är alltså svårt att göra gällande att det är pengar som saknas för att utveckla Norrbotten. Snarare har det varit bristen på konkreta, kommersiellt utvecklingsbara projekt och avsaknaden av en långsiktig strategi för att skapa bättre betingelser för en allsidig näringslivsutveckling som verkat hämmande. För detta bär socialdemokraterna, genom sitt långa regeringsinnehav fram till 1976, ett stort ansvar.

Alltför mycket av de omfattande satsningar som under 1960- och 1970-talen gjordes i Norrbotten präglades av en selektiv kortsiktig stöd- och subventionspolitik utan påtagligt nytänkande.

Vi har vid flera tillfällen ifrågasatt den ensidiga satsningen på beredskapsarbeten som uppehållande försvar och efterlyst mer långsiktiga satsningar.

Socialdemokraternas politik

Regeringen talar mycket om behovet av att stärka det norrbottniska näringslivets konkurrenskraft och föreslår även sänkta socialförsäkringsavgifter. Men förslaget är oklart i sin utformning och i många drag färgat av den selektiva subventionspolitik, vars främsta förespråkare socialdemokraterna länge varit.

Detta oaktat bör den för regeringspartiet smärtsamma omorienteringsprocessen hälsas med tillfredsställelse. Från att tidigare ha varit ett nära nog tabubelagt område framstår nu en sänkning av socialförsäkringsavgifterna som möjlig politik även för socialdemokrater i Norrbotten.

De åtgärder som regeringen föreslår är till sin karaktär främst av kortsiktig natur. Förslagen bör också ses mot bakgrund av att Norrbotten redan under innevarande budgetår disponerar 730 milj. kr. för beredskapsarbeten. Dessutom har betydande ökning av insatserna på arbetsförmedlingsområdet gjorts.

Särskilda insatser för övertalighet inom LKAB

LKAB:s strukturplan innebär omfattande friställningar, vilket kommer att ställa berörda parter inför omfattande och svårlösta problem. För de anställda kommer detta många gånger att innebära en svår och smärtsam omställning. Det blir säkert nödvändigt att genom någon form av omställningsbidrag, vilket tidigare prövats, aktivt stimulera och underlätta för de enskilda arbetstagarna att söka andra utkomstmöjligheter. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag av denna innebörd.

Regeringen föreslår att en särskild organisation, Af/ami-LKAB, temporärt bildas för att direkt under länsarbetsnämnden i Norrbotten fungera som särskild arbetsförmedling. Den primära uppgiften blir att ta hand om den personal som blir övertalig vid LKAB i Kiruna och Gällivare kommuner under 1983 och 1984. Vi accepterar i huvudsak den principmodell för Af/ami-LKAB som skisseras i propositionen. Detta gäller också de redovisade huvuduppgifterna. Vi vill dock understryka vikten av största möjliga flexibilitet vad gäller såväl organisation som verksamhetens uppläggning. Därmed skapas de bästa förutsättningarna för att uppnå ett gott resultat.

Det bör ankomma på AMS och länsarbetsnämnden samt Af/ami-LKAB att inom befintliga ramar omfördela de resurser och finna de former som bäst tillgodoser arbetsuppgiften att ta hand om övertalig personal. Vi tillstyrker också regeringens förslag om möjligheter för Af/ami-LKAB att köpa och anordna utbildningar. Verksamheten bör bekostas inom ramen för befintliga resurser.

Arbetsmarknadsservice

För att underlätta de arbetssökande som vill flytta till annan ort för att där ta arbete föreslår regeringen en ny form av traktamente vid dubbel bosättning samt utvidgad rätt för s. k. månadsresor mellan hemort och bostadsort. Båda förmånerna skall kunna utnyttjas under maximalt en tolv månadersperiod, dock endast av dem som blivit arbetslösa efter den 1 juli 1983.

Förslaget överensstämmer väl med vår principiella syn på behovet av rörlighet, såväl yrkesmässig som geografisk. Det är nödvändigt att underlätta för enskilda människor att då det är nödvändigt söka nytt arbete och byta bostadsort. Vi tillstyrker därför förslaget.

För att möjliggöra byte av arbete och flyttning till annan ort kan i vissa fall samhällets medverkan genom inlösen av eget hem eller bostadsrätt vara en förutsättning. Detta har hittills skett i utomordentligt begränsad omfattning, men kan framöver behöva bli vanligare för att lösa ett annars oöverstigligt problem för de enskilda hushållen.

Ungdomsarbetslösheten

Moderata samlingspartiet har i andra sammanhang föreslagit ett nytt system för lärlingsutbildning. Inte minst i Norrbotten, med de stora ungdomskullar som nu går arbetslösa eller snart slutar sin skolgång, skulle vårt lärlingssystem avsevärt kunna förbättra ungdomens situation på arbetsmarknaden.

Industriministern har, bl.a. i en frågedebatt i riksdagen, uttalat att regeringen skulle välkomna att parterna på arbetsmarknaden träffade avtal om sänkta ungdomslöner på försök i några län. Syftet är att minska ungdomsarbetslösheten. Vi har länge framhållit det nödvändiga i att sänka ingångslönerna för ungdom. Någon geografiskt avgränsad försöksverksamhet behövs dock inte.

Regeringen bör tillsammans med berörda parter på arbetsmarknaden ta erforderliga initiativ för att åstadkomma förändringar i ovan angiven riktning.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Som framgått tidigare disponerar Norrbottens län nära 3/4 miljard kronor för beredskapsarbeten för innevarande budgetår. Mot bakgrund av det utomordentligt allvarliga sysselsättningsläget är det naturligt att AMS, inom de totala ramar riksdagen beslutar om, prioriterar insatser i Norrbottens län. Det är då angeläget att meningsfulla beredskapsarbeten finns att tillgå. Mot den bakgrunden bör föreslagna bidragsregler för projektering temporärt få gälla under angiven tid, dvs. 1 juli 1983–30 juni 1986.

Även förslag om beredskapsarbeten vid turistanläggningar bör kunna prövas.

Mot bakgrund av beredskapsarbetenas omfattning i dag, de i propositionen omtalade problemen att finna meningsfulla beredskapsarbeten samt AMS möjligheter att omfördela inom befintliga totalramar anser vi att ytterligare medel inte nu behöver anslås för de två kommande budgetåren.

Regional utveckling

Som inledningsvis konstaterats har vi konsekvent sagt nej till regeringens förslag om ökade pålagor på näringslivet, bl. a. vad gäller elenergiskatten som slår särskilt hårt mot Norrbotten. Vi har i stället föreslagit att energibeskattningen helt skall tas bort inom stödområde A. Vi har därutöver föreslagit sänkta socialförsäkringsavgifter i stödområde A och B med fem resp. tre procentenheter. Riksdagen har fattat beslut om att sänka avgifterna i de fyra nordligaste kommunerna med tio procentenheter.

Vi noterar att nu även regeringen indirekt erkänner problemen med vårt alltför höga kostnadsläge, och i detta fall de totala arbetskraftskostnaderna. Självfallet spelar då också det relativa löneläget en avgörande roll som avspeglas i tillämpningen av gällande avtal. Som vi vid flera tillfällen

tidigare påpekat måste de avtalslutande parterna beakta sambandet mellan lönenivåer och konkurrenskraft och dess betydelse för en tryggad sysselsättning. Parterna måste inse att statsmakterna inte längre kan stå som garant för full sysselsättning om man träffar avtal där näringslivets konkurrensförmåga allvarligt försvagas.

Regeringens förslag om en sänkning av socialförsäkringsavgifterna med tio procentenheter i Norrbotten är ett steg i rätt riktning. Förslaget är emellertid till sin utformning vagt och oprecist. Det har dessutom klart selektiva drag. Vilka branscher som skall omfattas och vilka som skall stå utanför systemet framgår inte. Skilda branscher och kanske t. o. m. skilda delar av olika branscher kommer att behandlas olika. Stora och troligen olösliga gränsdragningsproblem kommer att uppstå. Systemet kommer dessutom att kräva omfattande administration och kontroll.

Vidare framgår inte om regeringen har för avsikt att ändra de principer om nedskärning av socialförsäkringsavgifterna som enligt tidigare riksdagsbeslut gäller i de fyra nordligaste kommunerna fr. o. m. 1 januari 1983. Inte heller framgår hur man tänkt sig konstruktionen av ett eventuellt nyanställningsstöd, vilket riksdagen så sent som våren 1982 sade nej till. Socialdemokraterna framförde då samma förslag som alternativ till en generell sänkning av avgiftsnivån i de fyra nordligaste kommunerna.

Förslaget om en så kallad frizon med total befrielse från avgifter i Svappavaara samhälle förefaller illa genomtänkt. Själva tanken kan vara värd att pröva men då knappast i ett så begränsat ekonomiskt-geografiskt område. De positiva effekterna av förslaget blir genom denna begränsning mycket små. Negativa effekter med avseende på angränsande kommuner och kommundelar torde också uppstå.

Regeringens förslag bär alltför mycket av den selektiva stödpolitikens märke för att kunna bli effektivt, överskådligt och därmed utgöra en stimulans för näringslivet.

I propositionen redovisas att ett beredningsarbete pågår i regeringskansliet med den tekniska utformningen av ett system med sänkta socialförsäkringsavgifter. Vidare aviserar regeringen att man har för avsikt att i höst återkomma med en proposition i ärendet.

Med det underlag som nu förelagts riksdagen är det inte meningsfullt att i detalj granska förslaget. När regeringen i höst lägger en proposition återkommer vi med konkret utformade alternativ.

Det kan dock finnas skäl att ta upp ett par punkter i det skisserade förslaget om sänkta avgifter som regeringen presenterar till en kort granskning. En huvudfråga blir då om sänkningen av avgifterna skall omfatta samtliga Norrbottenskommuner lika eller om dessa sänkningar skall koncentreras till exempelvis malmfältskommunerna, vilka då kunde få en större sänkning. Vid en sådan senare konstruktion av stödet skulle man inom samma kostnadsram i de egentliga malmfältskommunerna genomföra en kraftigare sänkning av avgifterna utöver redan beslutade nedsättningar.

Det kan således, som vi ser det, finnas skäl att pröva ytterligare sänkta avgifter i de s. k. malmfältskommunerna. Om t. ex. energibeskattningen tas bort, vilket vi föreslagit i motion 1982/83:1594, samt vårt tidigare nämnda förslag till lärlingsutbildning genomförs förbättras drastiskt förutsättningarna för näringslivet i dessa kommuner.

Regeringens förslag om en geografiskt likvärdig sänkning av avgifterna i hela Norrbotten innebär, som vi ser det, en ny syn på hur regionalpolitiskt stöd skall fördelas.

Vid de beslut om regionalpolitiken som riksdagen senast tog rådde enighet om att i stället koncentrera insatserna till ett mer geografiskt avgränsat område, främst Norrlands inland. Det kan finnas skäl att påpeka att den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen som en av sina främsta uppgifter har att pröva eventuellt nya principer för stödområdesindelning samt olika former av generella stödåtgärder av typ sänkta socialförsäkringsavgifter.

Vi är sammanfattningsvis positiva till sänkta socialförsäkringsavgifter i Norrbotten. Vi har i skilda motioner, senast i motion 1982/83:1594, lagt konkreta förslag till sådana sänkningar i stödområdena A och B. För att sänkta avgifter skall leda till avsett resultat krävs att skillnaderna i avgiftsuttag mellan näraliggande områden inte blir alltför stor. De sänkta avgifterna bör också tillämpas generellt för näringslivet i berörda områden. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna som vägledning för det fortsatta beredningsarbetet i regeringskansliet.

Särskilda insatser inom skilda sektorer

Regeringen föreslår att 200 milj. kr. avsätts för att under en treårsperiod finansiera särskilda insatser inom skilda sektorer.

Som underlag för denna begäran föreligger en sammanställning av mer eller mindre väl preciserade projekt. Med några undantag kan de redovisade projekten i sin nuvarande form inte ligga till grund för det av regeringen redovisade medelsbehovet. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med mer genomarbetade medelsberäkningar.

Vi delar uppfattningen om behovet av ett samlat anslag att främst disponeras på regional nivå. Som vi framhållit i vår motion 1982/83:1594 anser vi denna anslagstyp till länsstyrelsens förfogande vara av stort värde. Vi vill därför öka befintlig ram för det nuvarande anslaget till länsstyrelsen med 20 milj. kr. för budgetåret 1983/84.

Aktiva satsningar inom glesbygden bör vidareutvecklas och finansieras via detta anslag.

Det utökade anslaget till utvecklingsfonden finns inte tillräckliga motiv för att bevilja. Fondens uppgift är bl. a. att satsa på riskfyllda projekt. Bakom beslut om sådana satsningar måste emellertid alltid ligga en bedömning av projektets kommersiella utvecklingsbarhet. Fondens nuvarande anslag torde räckta även för mer riskfyllda projekt.

De redovisade förslagen om lokaliseringssamråd är vi av principiella skäl tveksamma till. Det gäller att i dessa avseenden finna former för eventuellt samråd som inte åsidosätter en fri konkurrens och gynnar några typer av företag på andras bekostnad.

Den statliga servicecentralen i Gällivare (SIGA) har nu varit i tjänst i ett par år. Verksamheten har mött många problem. Att verksamheten av olika skäl inleddes på en alltför omfattande nivå skapade svårigheter. En viss form av stabilisering förefaller dock nu ha uppnåtts.

Innan man, som regeringen föreslår, nu går vidare med en utbyggnad bör en snabb utvärdering av verksamheten göras. Resultatet av denna bör därefter ligga till grund för beslut i riksdagen om eventuell utökning av verksamheten och på vilka områden och på vilka orter detta i så fall skall ske. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen detta till känna.

Detta hindrar självfallet inte att SIGA aktivt arbetar för att genom marknadsföring mot exempelvis statliga verk och myndigheter, men även mot den enskilda sektorn, öka sin ordergång och därmed beläggning i syfte att öka lönsamheten och skapa förutsättningar för en gradvis utbyggnad.

En rad projekt med direkt anknytning till malmfältskommunerna och gruvhanteringen redovisas också. Hänvisning sker i propositionen till den sittande malmfältsutredningen, som före årets utgång skall redovisa sina överväganden. Det bör ankomma på regeringen att efter detta återkomma till riksdagen med konkreta förslag och då också äska de medel som kan bedömas erforderliga.

Vi noterar Svenska Rymdaktiebolagets utveckling med stor tillfredsställelse. Det är angeläget att på skilda sätt stimulera verksamheten, vars höga teknologiska nivå med många internationella kontakter också kan ge positiva spridningseffekter för regionens näringsliv i övrigt. Vi tillstyrker därför de föreslagna satsningarna vad gäller Rymdbolaget.

Spridningseffekterna av utbildning och forskning till länets näringsliv har stor betydelse. Vi tillstyrker därför förslaget att högskoleutbildade tekniker och ekonomer som är arbetslösa skall kunna ges möjlighet att arbeta i mindre och medelstora företag, företrädesvis med särskilda projekt.

Vi avvisar emellertid förslaget om extra medel till länsstyrelsen för utrednings- och projektarbete. Eventuella behov av förstärkta resurser i detta avseende kan finansieras via det sammanhållna anslaget på länsnivå.

Energi

I propositionen uttalas att Norrbotten skall bli försöksområde för en "offensiv energipolitik". En konsekvens härav föreslås bli att ett omfattande stöd skall lämnas till fastbränsleeldade anläggningar, till styrd upphandling av energiutrustningar, till utrustningar som tillverkas i Norrbotten.

ten. till experimentverksamhet avseende energihushållning i näringslivets byggnader i Norrbotten samt slutligen till förstärkt energiplanering.

Förslagen i propositionen bygger vidare på den grundsyn som regeringen i energisammanhang tidigare givit uttryck åt, bl. a. i årets budgetproposition och i den särskilda s. k. löftespropositionen hösten 1982. Det är uppenbarligen regeringens strävan att vidga det offentliga inflytandet över energiförsörjningen. Härigenom undergrävs ytterligare den rättvisande konkurrens mellan olika energilag som är en förutsättning för riktiga energibeslut av enskilda och företag.

Enligt vår mening bör energipolitiken i stort ges en mera marknadsmässig inriktning. Endast på så sätt kan effektiviteten och en sådan omvandling av vårt energisystem som svarar mot kraven på samhällsekonomisk balans främjas. Enligt vår mening motverkar merparten av propositionens förslag denna strävan, även om de kan framstå som kortsiktigt tilltalande ur regional synvinkel.

För att säkerställa att projekterade fastbränsleanläggningar verkligen byggs föreslås ett särskilt stöd för investeringar i sådana anläggningar, utöver det stöd som beslutades av riksdagen i december 1982. Enligt detta tidigare beslut skall stöd utgå med 25% av kostnaderna för sådana fastbränsleanläggningar, som byggs för att eldas främst med torv. Nu föreslås att härutöver skall utgå stöd med ytterligare 15%.

Moderata samlingspartiet motsatte sig hösten 1982 den subvention regeringen nu vill förstärka. Vi har samma inställning till utvidgningen av fastbränslesubventionen som vi tidigare redovisat i fråga om stödet som sådant. En så kraftig subventionering som regeringen föreslår riskerar leda till att anläggningar, som på gängse kalkylgrund inte skulle uppföras, kommer att uppföras med långvariga driftekonomiska problem som följd.

Propositionen föreslår också att ett fastbränslebolag skall övervägas, i vilket vattenfallsverket och kommunerna skulle vara delägare. Ett sådant bolag bör etableras endast på sina egna meriter. Om bolaget kommer till stånd efter en företagsekonomisk prövning har vi ingenting att invända. Verksamheten kan i så fall finansieras utan att belasta statsbudgeten.

Regeringen föreslår vidare att den av riksdagen beslutade delegationen för upphandling inom energiområdet skall få disponera 50 miljoner kr. för lån till tillverkare inom energiområdet i Norrbotten. Vi har tidigare avvisat tanken på ett särskilt upphandlingsstöd. Vi motsätter oss därför också det nu föreslagna utvidgade selektiva industristödet.

I propositionen föreslås att viss energiekonomisk genomgång av industribyggnader i Norrbotten skall företas och att åtgärder, som kan komma att föreslås, skall ges förmånligt finansieringsstöd. Moderata samlingspartiet har inte funnit att tillräckliga skäl för ett sådant stöd förebragts.

Moderata samlingspartiet motsätter sig också att särskilda medel anvisas för den förstärkta energiplanering och det energihushållningsprogram som anges i propositionen. Energiplanering och upprättande av energihus-

hållningsprogram är en del av det gängse kommunala och regionala ansvaret. Någon särskild medelsanvisning för dessa syften har vi inte funnit skäl att förorda.

Om vattenkraften i Norrbotten byggs ut skall, enligt regeringen, ett regionalt ägt bolag bildas för förvaltning av denna vattenkraft. Vi kan inte se några skäl att uttala oss om detta nu. Frågan får prövas när en eventuell utbyggnad aktualiseras.

Vi vill till slut understryka att det självklart är angeläget att arbetsmarknadsresurser som tilldelas Norrbotten används också inom energisektorn. Verksamheten inom denna ger sannolikt ett större utbyte än åtskilliga av de sysselsättningar som kan beredas arbetslösa inom andra samhällsområden.

Bostadsdepartementets verksamhetsområde

Reparationer, ombyggnader och tillbyggnader

Enligt propositionen finns ett behov av att systematiskt gå igenom bostadsbeståndet och att planera för s. k. samordnade insatser inom sammanhållna bostadsområden. Regeringen föreslår att kommunerna i Norrbottens län skall ges statligt stöd för att i samverkan med länsstyrelsen och länsbostadsnämnden organisera en inventering och besiktning av bostadsbeståndet. Avsikten är att utröna behovet av ombyggnads- och underhållsåtgärder samt insatser för att spara energi.

Vi utgår från att resp. fastighetsägare gör nödvändiga bedömningar av ombyggnads- och underhållsbehovet. Skäl för att utvidga den kommunala planhushållningen till detta område finns därför inte.

Stimulanser för reparationer och ombyggnader av bostadshus

I vår partimotion 1982/83: 99 har vi motiverat vår syn på temporära s. k. hyresrabatter. Dessa skäl äger alltså giltighet. Systemet med hyresrabatter bör därför inte förlängas i Norrbottens län.

Ekonomiskt stöd till energibesparande åtgärder

Vi har i ovan angivna motion redovisat vår syn på stödet till energibesparande åtgärder. Sådana åtgärder är i dag, på grund av de höga energipri- serna, oftast mycket lönsamma. Sparandet inom såväl industrin som bostadssektorn har därför fått stor omfattning de senaste åren. Det centrala i energihushållningssammanhang är att kreditutrymme finns tillgängligt för angelägna åtgärder. Några subventioner från statens sida är däremot inte påkallade.

Genom energisparstödet har en medvetenhet skapats om betydelsen av aktiva energihushållningsinsatser från den enskildes sida. Det utbildnings- syfte som hushållningsprogrammet haft har emellertid nu givit ett sådant resultat att det statliga engagemanget successivt kan avvecklas.

I stället för energisparstöd över statsbudgeten bör staten tillse att nödvändigt utrymme på kreditmarkanden står till förfogande för att energihushållningssträvandena skall ges en tillräcklig omfattning. Det särskilda normsystemet kan samtidigt avskaffas. Kreditinstituten får förutsättas besitta den nödvändiga kreditbedömningskompetensen.

På dessa grunder avvisar vi regeringens förslag att utöka statens insatser vad beträffar stöd till energibesparande åtgärder i Norrbotten.

Framställning av ekonomiska kartan

Regeringen föreslår att revideringen av den ekonomiska kartan över Norrbotten tidigareläggs. För detta arbete behövs 1 900 000 kr. budgetåret 1983/84, 6 500 000 kr. budgetåret 1984/85 samt 6 800 000 kr. budgetåret 1985/86.

Eftersom det allmänna kartmaterialet i Norrbottens län är föråldrat och utgör ett hinder för en effektiv verksamhet inom bl. a. skogsbruk och mineralområdet tillstyrker vi regeringens förslag.

Vegetationskartering samt modernisering av fastighetsregisterkartorna

Regeringens förslag om ett medelstillskott från statsbudgeten till den pågående vegetationskarteringen för budgetåret 1983/84 på 3 000 000 kr. tillstyrks.

I propositionen föreslås vidare att arbetet med en modernisering av fastighetsregisterkartorna i Norrbotten snarast igångsätts. Vi tillstyrker regeringens förslag att för budgetåret 1983/84 anvisa 4 500 000 kr. för ändamålet.

Statsägda företag

Statliga företag utgör den ojämförligt största delen av företagsamheten i Norrbotten. De dominerande statliga företagen är SSAB och LKAB. Dessa båda företags fortsatta utveckling är av avgörande betydelse för Norrbottens ekonomiska och strukturella utveckling.

SSAB har under de senaste åren genomgått en omfattande omstrukturering. Resultatförbättringarna har hittills varit tillfredsställande. Mycket återstår emellertid att göra. Inom LKAB däremot är resultatet djupt otillfredsställande. Omfattande omstrukturingsåtgärder är nödvändiga. Med tanke på LKAB:s speciella ställning i Norrbotten bör sådana åtgärder vidtas under ett särskilt socialt ansvarstagande. Det är därför nödvändigt att för ytterligare en tid till företaget tillskjuta stora summor pengar från statskassan.

LKAB

Regeringen föreslår att Luossavaara-Kirunavaara AB skall erhålla ett kapitaltillskott om 1 000 milj. kr. för att skriva ned det bokförda värdet av tillgångarna. Vidare skall bolaget ersättas för en förlängd uppsägnings

för redan uppsagd personal med 41,3 milj. kr. Därutöver skall för sysselsättningsåtgärder för övertalig personal anvisas ett reservationsanslag om 340 milj. kr. För inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara föreslås dessutom ett reservationsanslag av 50 milj. kr.

Av uppgifter vi tagit del av framgår att de tilltänkta nedskrivningarna av tillgångar inom LKAB avser maskiner och inventarier till ungefär 55 %, anläggningstillgångar ovan jord till knappt 20 % och anläggningstillgångar under jord till knappt 30 %. Finansieringen av dessa nedskrivningar sker enligt förslaget med 800 milj. kr. från det föreslagna kapitaltillskottet samt genom upplösning av en beskattad reserv om 300 milj. kr. Därutöver skall ett malmlager med alltför hög alkalihalt i Narvik skrivas ned med 200 milj. kr. Nedskrivningarna motiveras i huvudsak med att lagret i Narvik i det närmaste är osäljbart, samt att nämnda övriga tillgångar får ett väsentligt lägre värde i samband med att produktionen minskas i enlighet med den nya strukturplanen.

Såvitt vi kan bedöma är nedskrivningen av varulagret i Narvik närmast att betrakta som en konstaterad förlust. De nya redovisningsprinciper som innebär att alla nya anläggningsinvesteringar under jord omedelbart skall omkostnadsföras förefaller rimliga. Följden av detta är naturligtvis att gamla anläggningstillgångar under jord måste skrivas ned till noll kr. Vad avser övriga nedskrivningar av det bokförda värdet på tillgångar är dessa svåra att bedöma för en utomstående.

Ett kapitaltillskott av 1 000 milj. kr. medför att även efter nedskrivningar av det bokförda värdet på tillgångarna kommer bolagets soliditet att vara påtagligt hög. Enligt en preliminär balansräkning för den 31 december 1982 skulle soliditeten komma att hamna i storleksordningen 30 %. Även en redan tidigare stark likviditet skulle komma att avsevärt förstärkas.

Trots den höga soliditet som föreslagits och de något tveksamma nedskrivningarna av bokförda värden på tillgångar bedömer vi kapitaltillskottet som motiverat utifrån företagets långsiktiga kapitalbehov. En stark finansiell ställning förbättrar möjligheterna till en rationell omstrukturering under ordnade former, med rimlig planering och med tillämpande av af-färsmässiga principer.

Forskningsstiftelsen Svensk Gruvteknik (den s.k. forskningsgruvan i Luossavaara) kan av olika skäl ifrågasättas. Vi delar emellertid regeringens uppfattning att verksamheten i gruvan bör fortsätta åtminstone så länge att den hittillsvarande verksamheten hinner utvärderas. Med det väl tilltagna kapitaltillskott som LKAB föreslås erhålla finner vi inga skäl för att anslå särskilda medel för dessa inköp. Vi förutsätter att detta kan ske inom LKAB:s ordinarie verksamhet. Vi avstyrker därför reservationsanslaget om 50 milj. kr. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för 1982/83 under fjortonde huvudtiteln för inköp av malm från forskningsgruvan.

LKAB uppger att övertaligheten nu uppgår till ca 1 500 personer, inräknat de ca 320 personer som redan sagts upp. Det är inte fråga om en

överbrygningsperiod utan en bestående situation. Det är angeläget att personalminskningarna sker så rationellt som möjligt och under socialt hänsynstagande. Någon väsentlig ökning av antalet sysselsättningsstillfällen kan inte förutses.

Omställningsbidrag utgår vid sådana sysselsättningskriser som på ett avgörande sätt påverkar den lokala arbetsmarknaden och där sysselsättningsproblemen inte kan lösas med normala arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillgängliga lokala arbetsförmedlingsresurser. Bidraget skall utgå när den aktuella driftsinskränkningen berör fler än 300 personer och när antalet berörda utgör minst 20% av företagets hela personalstyrka. Beslut om bidrag fattas av AMS. Bidraget är således tillämbart på LKAB.

Bidraget skall utgå i relation till lönekostnaderna för den övertaliga arbetsstyrka som berörs av driftsinskränkningar under en period som förlänger den lagstadgade uppsägningstiden. Konstruktionen är sådan att den kompenserar 75% av de lönekostnader inkl. sociala avgifter under sex månader som förläggs till den första delen av den på detta sätt förlängda uppsägningstiden. För att främja rörligheten föreslås dessutom att personer i den särskilda arbetsstyrkan som under bidragsperioden erhåller fast anställning hos annan arbetsgivare skall få behålla 50% av lönen från den ursprungliga anställningen under hela bidragsperioden. Det avvecklade företaget får för egen del behålla resterande del av bidraget (25% av lönesumman) bidragsperioden ut.

Vi menar att omställningsbidraget är väl tillämbart på LKAB. Bidragets konstruktion, som befrämjar rörlighet på arbetsmarknaden, är angelägen med tanke på sysselsättningsproblemens permanenta karaktär. Medelsåtgången för omställningsbidraget torde belöpa sig till ungefär 150 milj. kr.

De regionalpolitiska insatserna för att stärka sysselsättningsläget totalt sett i Kiruna med angränsande kommuner bedrivs bäst med generella åtgärder. På annan plats i motionen redogörs för våra förslag för att öka antalet arbetstillfällen genom bl. a. sänkta arbetsgivaravgifter. Vi avstyrker därför regeringens särskilda bidrag om 340 milj. kr. till ett särskilt bolag för utbildning och tillfällig sysselsättning av övertalig personal inom LKAB, samt det extra bidraget för förlängd uppsägningstid för redan uppsagd personal. Gällande bestämmelser med det s. k. omställningsbidraget täcker väl in och är bättre konstruerade än regeringens förslag för att klara LKAB:s och Kirunaområdets nuvarande belägenhet.

SSAB

SSAB har presenterat förslag till investeringar som tillsammans kostnadsberäknats till 200 milj. kr. Förutom den direkta sysselsättningseffekt som uppstår i SSAB till följd av investeringarna uppkommer en indirekt effekt, eftersom stora beställningar kan läggas ut till länets verkstadsindustri.

Vi har förståelse för företagets problem med att anskaffa nya lån med tanke på den begränsade lönsamhet som företaget uppvisar. Redan omsättningen av befintliga lån har visat sig vara problematisk. Det skall åligga ledning och styrelse för företaget att avgöra vilka investeringar som klarar kravet på affärsmässighet. Riksdagen bör därför inte anslå särskilda pengar till SSAB för vissa investeringar. Däremot bör i rådande ekonomiska läge beviljas en statlig lånegaranti på motsvarande belopp för att möjliggöra för företaget att låna till investeringsbehovet, om detta uppfyller kraven på lönsamhet och affärsmässighet.

Hemställan

Direkta yrkanden ställs endast i anslutning till frågor som det ankommer på arbetsmarknadsutskottet att behandla. Övriga yrkanden framställs i särskilda följdmotioner, i vilka det hänvisas till vad som anförts i denna motion.

Med hänvisning till vad som i denna motion anförts, särskilt vad gäller arbetsmarknadsfrågor, hemställs

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för utveckling i Norrbotten som i motionen förordats,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nedsättning av socialavgifter,
3. att riksdagen till *Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 52000000 kr.,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utvärdering av verksamheten vid den statliga servicecentralen i Gällivare (SIGA),
5. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till prop. 1982/83: 100 bil. 12 punkt B 2 med 2750000 kr. förhöjt reservationsanslag,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten,
7. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Medel för särskilda insatser för övertalighet inom Luossavaara-Kirunavaara AB (LKAB)* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 309000000 kr.,
8. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts om omställningsbidrag för personal vid LKAB.

9. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Yrkesinriktad rehabilitering* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till prop. 1982/83: 100 bil. 12 punkt C 5 med 1 300 000 kr. förhöjt reservationsanslag.

Stockholm den 5 april 1983

ALF WENNERFORS (m)

ROLF CLARKSON (m)

ROLF DAHLBERG (m)

PER UNCKEL (m)

BENGT WITTBOM (m)

L. ARNE ANDERSSON (m)

i Ljung

STAFFAN BURENSTAM

LINDER (m)

KNUT WACHTMEISTER (m)

ANDERS G. HÖGMARK (m)

PER WESTERBERG (m)

Innehållsförteckning

Inledning	1
Kommunikationer	4
Utbildning och forskning	6
Arbetsmarknadspolitik	8
Regional utveckling	10
Energi	13
Bostadsdepartementets verksamhetsområde	15
Statsägda företag	16
Hemställan	19

